

УДК 343. 9(477)

Тетяна Євгенівна ДУНАЄВА,

науковий співробітник відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, кандидат юридичних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3710-1318>

Інна Олександрівна ХРИСТИЧ,

старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, кандидат економічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7494-7289>

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ЯК СКЛАДОВА ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Розвиток соціально-економічних структур завжди характеризується наявністю протиріч між економічними інтересами особи, суспільства та держави, а також інших держав, але в умовах трансформаційних процесів такі протиріччя набувають особливої гостроти. В економічній сфері до показників підвищеної небезпеки відносять, на сам перед, втрату здатності економічної системи держави вийти із системної кризи внаслідок критичного негативного впливу інтенсивно зростаючої злочинності у сфері економіки, що паралізує економічну систему держави та цивілізоване підприємництво; сприяє критичному звуженню ресурсного простору та втраті можливостей адаптації економічної системи до скорочення сировинних та енергетичних ресурсів; інтенсивному зростанню витрат виробництва та розгортанню інфляційних процесів; розвалу фінансової системи держави.

Виходячи з цього, при плануванні боротьби зі злочинністю у сфері економіки, координації методів протидії їй потрібно визначити її місце в системі загроз економічній безпеці держави.

Економічна безпека держави забезпечує якісну характеристику існування економічної системи країни. Своїм станом вона характеризує її здатність узгоджувати, підтримувати й реалізовувати інтереси держави, суспільства й особи у сфері економічних відносин. Категорія економічної безпеки держави відзначається сукупністю кількісних і якісних ознак відповідних значень діючих економічних, соціально-демографічних, технологічних відносин.

Стан економічної безпеки держави характеризують: загальний рівень економіки країни; наявність і рівень загроз державі, суспільству й особі; ефективність економічної політики держави й державного регулювання економіки; повноту реалізації функцій держави. Із цього випливають, зокрема, два концептуальні висновки: а) економічна безпека країни повинна забезпечуватися, на сам перед, ефективністю самої економіки, тобто поруч з державними засобами захисту вона має захищати себе сама високою продуктивністю праці суб'єктів мікроекономіки, якістю продукції, конкурентоспроможністю тощо; б) забезпечення економічної безпеки держави не може здійснюватися суто ринковими механізмами саморегуляції, бо вони

ефективно працюють на мікрорівні лише при наявності раціональної структури економіки, яка сама по собі не створюється. Тому економічна безпека держави повинна формуватися й підтримуватися за допомогою державних органів та інститутів ринку.

В умовах загальної кризи, яку переживає Україна, за всіма головними показниками та критеріями стану суспільства досягнуті або перевищені критичні значення параметрів національної безпеки. Тому розробка будь-якої програми першочергових або довгострокових заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави та практичні дії в цьому напрямку мають спиратися на чітке усвідомлення сучасних загроз.

Шлях побудови економічної безпеки держави полягає в єдності оцінок ступеня вразливості економіки для злочинних посягань і можливості матеріалізації загрози (1). Щоб запобігти або усунути появу конкретної загрози (2) застосовується один із головних базових елементів економічної безпеки – захист. Він втілює в собі комплекс заходів щодо запобігання або локалізації збитків, нейтралізації зазіхань, ворожих дій, небезпек.

Отже, економічна безпека держави є складовою протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки, оскільки економічні відносини є базисними, вони визначають своїм характером і рівнем розвитку всі інші суспільні відносини. Так само без економічної безпеки країни неможливо забезпечити всі інші сфери, національну безпеку в цілому, а для ефективної протидії доцільно удосконалювати кримінальне та кримінально процесуальне законодавство України з урахуванням позитивного міжнародного досвіду.

Список бібліографічних посилань:

1. Акімова Л. М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 10. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1247>.

2. Сазонов В. В. Визначення основних загроз економічній безпеці України як основа для вироблення заходів протидії економічній злочинності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 4. URL: http://pap.in.ua/4_2019/102.pdf.

УДК 343. 125. 133(477)

Уляна Олегівна ЗАЄЦЬ,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИД І РОЗМІР ШКОДИ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У п.3 ч.1 ст. 91 КПК України законодавець задекларував положення, відповідно до якого вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. Суттєвого значення встановлення цієї обставини має у разі вчинення, по-перше, так званих матеріальних складів злочину; по-друге, задля правильного визначення кваліфікуючих ознак (наприклад, дії, вчиненні у великих або особливо великих розмірах; заподіяння значної майнової шкоди тощо). У цьому контексті слід відмітити твердження Є. В. Віденко, що доказування виду й розміру заподіяної шкоди передбачає не лише обґрунтування цивільного позову